

Interview met schrijfster Pauline Vijverberg:

‘Fantasie brengt historische feiten tot leven’

Op woensdag 22 februari vindt in het Zuid-Afrikahuis de presentatie plaats van *Het suikervogeltje*, een historische roman over een Rotterdams weesmeisje dat in de VOC-tijd naar Kaap de Goede Hoop wordt gestuurd om te trouwen met een man die ze niet kent.

Schrijfster Pauline Vijverberg (Tokio, 1964) woont sinds 2000 met haar man en vier kinderen in Zuid-Afrika. ‘Ons huis staat op een heuvel in een van de buitenwijken van Johannesburg’, vertelt ze. ‘Op een heldere dag zie je de Magaliesbergen. ’s Avonds horen we de jakhalzen en op ons dak rust soms de Afrikaanse Oehoe. Ik las eens dat thuis niet is waar je bent opgegroeid of waar je ouders wonen. Maar dat het een plaats is waar, als je geluk hebt, je hart van gaat zingen omdat je weet dat je er hoort. Ik hou van Zuid-Afrika, maar ben me dagelijks bewust van de uitersten in dit land en ik ben steeds op zoek naar een manier om daarmee om te gaan.’

Uitgebreid onderzoek

Vijverberg debuteerde in 2010 met *Alexine*, een roman gebaseerd op het leven van de negentiende-eeuwse Nederlandse avonturierster Alexine Tinne. *Het suikervogeltje* is haar tweede roman. Het gegeven van de weesmeisjes die naar de Kaap werden gestuurd om te trouwen kwam Vijverberg voor het eerst tegen in de roman *The Covenant* van James Michener. Een tweede bron was een boek van een Britse arts, Geof-

frey Dean. ‘Hij wist veel over de zusjes Ariaan en Willemijn vanwege hun genetische aandoening, porfyrie.’ Vijverberg wilde eerst Willemijn als hoofdpersoon gebruiken. ‘Maar terwijl ik schreef, werd de stem van Ariaan luider, ze stal scènes en de rollen draaiden zich om. Ik voelde haar af en toe over mijn schouder meekijken en aanwijzingen geven.’ ‘Het enige wat ik echt van haar wist, is gebaseerd op de gegevens uit een archief: met wie ze trouwde, hoeveel kinderen ze had, haar inboedelverdeling en het geheim van haar genetische afwijking. De rest heb ik met mijn verbeelding ingekleurd.’ Voor haar research bracht Vijverberg veel tijd in historische gebouwen in Kaapstad door. Ook ging ze op zoek naar de boerderij waar Ariaan zich gevestigd moet hebben. Gaandeweg kwam ze allerlei verrassingen tegen: ‘Hoe de familierelatie eigenlijk in elkaar zat en dat de zoon van Willemijn een bekende Afrikaner zou worden. Of dat aloëproducten werden geëxporteerd, maar niet onder het vergoedingstelsel van de VOC vielen.’

Van alle tijden

Ariaan is geschokt door het racisme dat de verhoudingen tussen de Hollandse gemeenschap, de Maleise slaven en de inheemse bevolking aan de Kaap bepaalt. ‘Ariaan was een weesmeisje’, verduidelijkt Vijverberg, ‘en ondanks de goede intenties van het weeshuis denk ik dat ze zich kon identificeren met de verdrukten van de maatschappij. Ik wilde aangeven dat ook in de zeventiende eeuw mensen respectvol met elkaar konden omgaan.’ De roman is niet bedoeld om het huidige Zuid-Afrika een spiegel voor te houden, aldus de schrijfster. ‘Eigenbelang, vriendjespolitiek en corruptie hebben altijd een rol in de politiek gespeeld. Ik wilde juist niet de link leggen tussen de politiek van toen en die van nu. Door de eeuwen heen zijn menselijke eigenschappen zoals compassie, hartstocht, genegenheid, kortom de manier waarop mensen met elkaar omgaan, onveranderd.’

Helende kruiden

Een flink deel van de roman speelt zich af aan boord van het schip dat de weesmeis-

jes naar Zuid-Afrika brengt. Plastisch beschrijft Vijverberg de gevolgen van zeeziekte en scheurbuik. ‘Dat het zo erg was op de VOC-schepen heb ik in de archiefverslagen teruggevonden’, zegt ze. ‘Alleen al op die ene reis van de *Berg China* zijn twintig mensen overleden aan scheurbuik!’ Later, op de boerderij, zal de slaaf Klaas Ariaan de medicinale werking van inheemse planten leren kennen. ‘Het was een tijd van nieuwe uitvindingen en de belangstelling voor inheemse planten was groot’, vertelt Vijverberg. ‘Ariaan, weten we nu, leed aan porfyrie. Dat ze door deze huidaandoening interesse had voor helende kruiden, is mijn eigen conclusie. Fantasie, verbeelding, daarmee komt voor mij een verhaal tot leven.’

Onder de vlinderbloemenboom

Inmiddels werkt Vijverberg alweer aan een volgende roman. Ze heeft de tekst eerst in het Engels geschreven en is nu bezig om die in het Nederlands te herschrijven. ‘*Onder de vlinderbloemenboom* gaat over een tweeling in het concentratiekamp tijdens de Boerenoorlog en een Nederlandse onderzoeker honderd jaar later die epigenetica bestudeert. Het gaat over in hoeverre daden uit het verleden het heden kunnen beïnvloeden.’

Pauline Vijverberg,
Het suikervogeltje.
Schoorl: Conserve,
2017. 292 p.,
€ 19,99

Boekpresentatie:

Zuid-Afrikahuis,
woensdag 22 februari 2017, 15.00 uur
(zaal open: 14.30 uur). *Het suikervogeltje* is na afloop te koop. Natuurlijk zal Pauline Vijverberg haar boek graag voor u signeren! De boekpresentatie is gratis toegankelijk, maar reserveren is gewenst: evenementen@zuidafrikahuis.nl. Een uitgebreide versie van dit interview is te vinden op www.maandbladzuidafrika.nl.